

Innlegg i åpen høring i Stortingets familie- og kulturkomité tirsdag 9.mai 2017, Den norske Forleggerforening

La oss innledningsvis fastslå at vi er fornøyd med at hovedprinsippene fra tidligere er videreført. Eneretten til egen skapende innsats består. Det er nødvendig for å ha velfungerende verdikjeder i kulturbransjen. Det er også positivt med gode muligheter for kollektiv forvaltning. Bruk av bøker, e-bøker, lydbøker og annet forlagsprodusert materiale bør skje ved salg eller etter avtale om kollektiv forvaltning. For brede fribruksregler gjør at staten gjennom lovgivning skaffer det offentlige økonomiske fordeler på rettighetshavernes bekostning.

Vi vil kort peke på seks forhold:

1. KOPIERING TIL PRIVAT BRUK

Kulturdepartementet er enig i at bestemmelsen er satt på prøve av den teknologiske utviklingen. Dagens muligheter for kopiering sprenger rammene for bestemmelsen. Og begrepet «den private krets» flyter ut med sosiale media.

Bestemmelsen misbrukes for å forsvare gratiskopiering som det skulle vært betalt for. Derfor må bestemmelsen strammes inn, f. eks. slik det gjort i Sverige ved at kopiering av en hel bok er utenfor bestemmelsen. Og utgiverne må kompenseres på samme måte som kopiering gjennom Kopinor- eller Norwacoordningene.

Uttrykket «opphaver» bør derfor endres til rettighetshaver i lovforslaget, eller det må presiseres i forarbeidene at også utgiver har krav på kompensasjon.

2 FREMFØRING OG OVERFØRING I UNDERVISNING

Det er ulogisk at en lærer og elev i en klasse generelt har «nære og personlige bånd» som gjør at rettighetshaverne ikke skal få betalt. En lærer er på jobb og skal legge til rette for god undervisning. Det er ikke noe privat eller personlig over det.

3 FORLAGENES RETTIGHETER

Fribruksreglenes inngrep i eneretten har økt, noe som igjen har svekket rettighetshavernes stilling. Ofte blir ingen av rettighetshaverne kompensert for dette, i blant blir bare opphaver kompensert, og noen få ganger får opphaver og utgiver kompensasjon (for eksempel kopiering til privat bruk av lydbøker gjennom Norwacoordningen).

Fribruk reduserer alle rettighetshaveres inntekter i større og større grad med den teknologiske utviklingen.

Utgiveres rett til vederlag for sekundærbruk har blitt utfordret gjennom EU domstolen. Dommene gjelder avgiftsbaserte system, forskjellig fra den norske Kopinorordningen, men de viser en trend hvor utgivere fratras inntekter for sekundærbruk.

På denne bakgrunnen, og som svar på Departementets spørsmål i høringen, ber Forleggerforeningen om at det innføres selvstendige rettigheter for bokforlagene på lignende vis som plateprodusentene. Hensikten er å beskytte bokforlagenes investeringer

bedre, tydeliggjøre forlagenes rett til å få vederlag fra unntaksbestemmelsene, samt gi forlagene en bedre mulighet til å bekjempe piratkopiering.

4 OPPHAVSRETTENS OVERGANG

Premisset om at opphavsmannen normalt er den svake part i avtaler er i mange tilfelle feil. Selv om det er gjort en del presiseringer i forarbeidene, så mener vi den foreslåtte bestemmelsen om rimelig vederlag ikke bør vedtas. Som Departementet selv skriver, i lys av avtalefriheten og mangfoldet av rettighetstyper og avtaleforhold, vil partene selv være nærmest til å avgjøre hva som er et rimelig vederlag gjennom frie forhandlinger.

Den foreslåtte bestemmelsen vil virke prosessdrivende og være urimelig for utgivere som har innrettet seg i tråd med det avtalte. Spesielt hvis bestemmelsen utvides slik at det ikke bare er inntekspotensialet på avtaletidspunktet, men også etterfølgende forhold, som vektlegges i hva som skal anses som «et rimelig vederlag». En slik bestemmelse vil gi opphaver mulighet til å reforhandle når bøker får et uventet høyt salg, men det er ingen tilsvarende rett for forlaget til å reforhandle ved uventet lavt salg. Forslaget kan få negative konsekvenser for omsetning av og investering i norsk innhold.

5 EKSEMPLARFREMSTILLING TIL BRUK FOR PERSONER MED NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Forleggerforeningen støtter samfunnsoppdraget om å gi blinde og svaksynte tilgang til litteratur. Men; kretsen av personer med lesevansker som ber om tilpassede eksemplar av bøker er økende. Samtidig vil dagens kommersielle e-bøker og lydbøker i stor grad imøtekomme tilpasningsbehovet. Det har utviklet seg en omfattende utnyttelse som utgjør et vesentlig tap for rettighetshaverne.

Forleggerforeningen ber derfor om en revisjon av avtalen om eksemplarfremstilling til funksjonshemmede, inkludert at det innføres en kompensasjon for utgiver.

6 FORLAGSAVTALER

Departementet foreslår at forlagsavtalebestemmelsen tas ut av åndsverkloven og reguleres i forskrift. Forleggerforeningen bidrar gjerne i arbeidet med en slik forskriftsregulering.